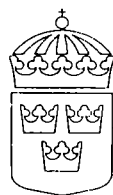

Regeringens proposition

1992/93:247

om godkännande av ändring av samarbets-
överenskommelsen mellan Danmark, Finland,
Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet)

Prop.
1992/93:247

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 18 mars 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Olof Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en överenskommelse om ändring av 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse, det s.k. Helsingforsavtalet.

Ändringarna är ett led i arbetet med att reformera och effektivisera det nordiska samarbetet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkel-spiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om godkännande av ändring av samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet)

1 Inledning

Genom EES-avtalet och genom att fler nordiska länder i framtiden förväntas bli medlemmar i EG förändras förutsättningarna för det nordiska samarbetet.

De nordiska statsministrarna tillsatte vid sitt möte i Mariehamn i november 1991 en grupp personliga representanter med uppdrag att lämna förslag till hur det framtida nordiska samarbetet skulle utvecklas. Utgångspunkten var att finna former för ett vitaliserat och stärkt samarbete inom en vidare europeisk ram.

I arbetsgruppens uppgift ingick bl.a. att studera sådana organisatoriska förändringar som reformförslagen förutsatte, bl.a. gällde det att lämna förslag till eventuella ändringar av den nordiska samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (det s.k. Helsingforsavtalet).

Arbetsgruppen lämnade rapporter till statsministrarnas möten i mars, augusti och november 1992. Rapporten i augusti 1992 innehöll bl.a. förslag till ändringar i Helsingforsavtalet.

Frågan om utformningen av det framtida nordiska samarbetet har vidare behandlats vid Nordiska rådets sessioner i Århus den 9–11 november 1992 och i Oslo den 1–4 mars 1993 mot bakgrund av det av statsministrarna initierade arbetet.

Avsikten är nu att stärka det nordiska samarbetet på områden som är av genuint gemensamt nordiskt intresse samt bygga ut det politiska samarbetet om europeiska och regionala samarbetsfrågor för att underlätta ländernas deltagande i ett kommande EES- och EG-samarbete. Detta kommer att medföra stora förändringar i det nordiska samarbetets innehåll och organisa-

tion. För att stärka den politiska styrningen skall statsministrarna ta det direkta ansvaret för att dra upp huvudlinjerna för samarbetet. För att få en bättre koordinering av olika former för nordiskt samarbete mellan regeringarna införs en ordning med genomgående ordförandeskap i alla möten på regeringsnivå. Regeringssamarbetet i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor skall också utvecklas. Vid förnyelsen av samarbetet läggs särskild vikt vid en nysatsning på det nordiska kultursamarbetet. Miljösamarbetet ges också fortsatt hög prioritet.

Uppdraget att genomföra detta förändringsarbete har regeringarna givit till Nordiska samarbetskommittén.

De nordiska statsministrarna lämnade den 8 februari 1993 ett ministerrådsförslag om ändringar av Helsingforsavtalet till Nordiska rådet.

Nordiska rådet behandlade förslaget under sessionen i Oslo den 1–4 mars 1993. På grundval av ministerrådsförslaget och betänkanden däröver från Nordiska rådets juridiska utskott med vissa ändringsförslag antog Nordiska rådet en rekommendation (nr 14/1993). I rekommendationen hemställs att regeringarna i de nordiska länderna ändrar Helsingforsavtalets artiklar i överensstämmelse med juridiska utskottets betänkanden.

Efter Nordiska rådets behandling fastställde den nordiska samarbetskommittén den 4 mars 1993 ändringarnas lydelse i enlighet med Nordiska rådets rekommendation.

Regeringen beslutade den 11 mars 1993 att Sverige skulle underteckna en överenskommelse om ändring av Helsingforsavtalet. Undertecknandet äger rum i Helsingfors i dag av den finske statsministern och befullmäktigade ombud för de övriga nordiska länderna.

Överenskommelsen har upprättats på de fem nordiska språken, och texterna har samma giltighet. Den svenska texten till överenskommelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

2 Ändringarna i Helsingforsavtalet

I *inledningen* markeras att de nordiska ländernas regeringar önskar förnya och utveckla det nordiska samarbetet i ljuset av de nordiska ländernas utvidgade deltagande i det europeiska samarbetet.

Andra stycket i *artikel 1* är nytt och anger att länderna bör rådgöra med varandra i frågor av gemensamt intresse som behandlas i europeiska och andra internationella organisationer. Tidigare innehöll artikel 33 en liknande skrivning.

Den nya *artikeln 33* understryker vikten av att regeringarna tillvaratar gemensamma nordiska intressen i europeiskt och annat internationellt samarbete.

Ändringen av *artikel 40* markerar statsministrarnas nya roll i det nordiska samarbetet och det förstärkta samarbetet på utrikesministrarnas område.

I andra stycket i *artikel 47* har Ålands landsting ändrats till Ålands lagting. Samma ändring har även gjorts i andra stycket i *artikel 48*.

I andra stycket i *artikel 61* betonas statsministrarnas ansvar för den överordnade samordningen av nordiska samarbetsfrågor. Vidare anges att rege-

ringarna skall utse en samarbetsminister och en ledamot i den nya nordiska samarbetskommittén, vilka skall biträda statsministrarna med samordningsuppgiften.

I det nya tredje stycket i artikeln förklaras innebörden av det mellan regeringarna roterande ordförandeskapet. Ordförandelandet har ansvar för att samordna regeringssamarbetet och ta nödvändiga initiativ för att driva det framåt. Ordförandelandet skall också leda arbetet i ministerrådet, på andra ministermöten och vid regeringarnas samråd om europeiska och andra internationella frågor på alla nivåer.

Artikel 63 ändras så att de självstyrande områdenas anslutningsrätt omfattar alla beslut fattade i enlighet med Helsingforsavtalet.

Artikel 64 har omarbetats väsentligt. I första stycket behandlas ministerrådets årsberättelse och ministerrådets redogörelse för planerna för det framtida samarbetet, vilket i nuvarande lydelse behandlas i första och andra styckena. Med tanke på att Nordiska rådet nu inriktat sig på två (ordinarie) sessioner per år har den ändringen skett att dessa redogörelser i stället för att lämnas till varje ordinarie session skall lämnas årligen.

En annan ändring är att de nuvarande andra och tredje styckena om ministerrådets budgetförslag helt ändrats och ersatts med tre nya stycken. Avsikten härmed är att stärka Nordiska rådets inflytande i budgetprocessen. Nordiska rådet kan således föreslå ändrade prioriteringar inom den av ministerrådet angivna ramen för Nordiska ministerrådets budget. Om inte synnerliga skäl föreligger skall sedan ministerrådet följa rådets rekommendation när det gäller budgetdispositioner. Liksom hittills fastställs budgeten slutligt av Nordiska ministerrådet.

3 Godkännande av överenskommelsen

Mitt förslag: Överenskommelsen om ändring av samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige skall godkännas.

Skälen för mitt förslag: 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse har genom ändringar under åren fördjupat det nordiska samarbetet. De förslag till ändringar som undertecknas i Helsingfors i dag är ett led i den pågående reformeringen och effektiviseringen av det nordiska samarbetet. Förslagen har framlagts av de nordiska ländernas statsministrar och varit föremål för ställningstagande från Nordiska rådets organ i år. Med ändringarna markerar vikten av nordiskt samråd i europeiska och andra internationella organisationer. Statsministrarnas nya roll som ansvariga för den övergripande samordningen understryks. Utrikesministrarnas samarbete markeras. Ordförandeskapets ansvar för att samordna nordiskt regeringssamarbete understryks. Nordiska rådets möjligheter att påverka prioriteringarna inom den angivna ramen för Nordiska ministerrådets budget stärks.

De föreslagna ändringarna är enligt min mening väl motiverade. De kom-

mer att få betydelse när det gäller att utveckla och effektivisera det fortsatta nordiska samarbetet.

Prop. 1992/93:247

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna överenskommelsen den 18 mars 1993 om ändring av
samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark,
Finland, Island, Norge och Sverige.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

ÖVERENSKOMMELSE

om ändring av samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland,
Island, Norge och Sverige

Prop. 1992/93:247

Bilaga

Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar,

som genom överenskommelser av den 13 februari 1971, den 11 mars 1974, den 15 juni 1983, den 6 maj 1985 och den 21 augusti 1991 har ändrat samarbetsöverenskommelsen av den 23 mars 1962 mellan de nordiska länderna, och

som önskar förnya och utveckla det nordiska samarbetet i ljuset av de nordiska ländernas utvidgade deltagande i europeiskt samarbete,

har kommit överens om följande:

I

Artiklarna 1, 33, 40, 47, 48, 61, 63 och 64 i samarbetsavtalet får följande nya ordalydelse:

Artikel 1

De fördragsslutande parterna skall eftersträva att bevara och ytterligare utveckla samarbetet mellan länderna på det rättsliga, kulturella, sociala och ekonomiska området samt i fråga om samfärdseln och miljövården.

De fördragsslutande parterna bör rådgöra med varandra i frågor av gemensamt intresse som behandlas i europeiska och andra internationella organisationer och konferenser.

Artikel 33

De fördragsslutande parternas deltagande i europeiskt och annat internationellt samarbete ger goda möjligheter för samarbete till förmån för nordiska medborgare och företag. Det åligger i detta sammanhang regeringarna ett särskilt ansvar för att tillvarata gemensamma intressen och värderingar.

Artikel 40

Samarbetet äger rum inom Nordiska rådet, inom Nordiska ministerrådet, på statsministrarnas, på utrikesministrarnas samt på andra ministrars möten, i särskilda samarbetsorgan och mellan ländernas fackmyndigheter.

Artikel 47

Rådet består av 87 valda medlemmar, regeringsrepresentanter och representanter för Färöarnas och Grönlands landsstyren och Ålands landskapsstyrelse.

Av medlemmarna väljer Danmarks folketing sexton, Finlands riksdag aderton, Islands allting sju, Norges storting och Sveriges riksdag vardera tjugo samt ett vart av Färöarnas lagting, Grönlands landsting och Ålands lagting två. Dessutom väljer varje församling motsvarande antal suppleanter.

Val av medlemmar och suppleanter förrättas årligen och gäller för tiden till nästa val. Vid val skall olika politiska meningsriktningar ges representation i rådet.

Endast den som är medlem av den församling som förrättat valet kan vara vald medlem eller suppleant i rådet.

Regeringarna, landsstyrena och landskapsstyrelsen utser bland sina medlemmar det antal representanter som de önskar.

Artikel 48

Danmarks rikes delegation består av de av folketinget valda medlemmarna och de av regeringen utsedda representanterna samt av Färöarnas och Grönlands i andra stycket nämnda delegationer. Finlands delegation består av de av riksdagen valda medlemmarna och de av regeringen utsedda representanterna samt av Ålands i andra stycket nämnda delegation. För ettvar av de övriga länderna består delegationen av de av folkrepresentationen valda medlemmarna och de av regeringen utsedda representanterna.

Färöarnas delegation består av de av lagtinget valda medlemmarna och de av landsstyret utsedda representanterna. Grönlands delegation består av de av landstinget valda medlemmarna och de av landsstyret utsedda representanterna. Ålands delegation består av de av lagtinget valda medlemmarna och de av landskapsstyrelsen utsedda representanterna.

Med "delegation" förstås i artiklarna 52, 53, 54 första stycket, och 58 andra stycket, landets delegation.

Artikel 61

Medlem av regering, landsstyre eller landskapsstyrelse kan i undantagsfall vid sammanträde företrädas av härtill befullmäktigad; dock måste minst tre av länderna vara representerade av regeringsmedlemmar.

Statsministrarna har ansvaret för den överordnade samordningen av nordiska samarbetsfrågor. De biträds av en utsedd regeringsmedlem i varje land (samarbetsminister) och en statssekreterare eller ämbetsman (ledamot i den nordiska samarbetskommittén).

Ordförandeskapet roterar mellan de nordiska ländernas regeringar enligt närmare avtal. Ordförandeskapet har ansvaret för att samordna nordiskt regeringssamarbete och ta nödvändiga initiativ. Ordförandeskapet leder arbetet i ministerrådet, på andra ministermöten och vid regeringarnas samråd om europeiska och andra internationella frågor på alla nivåer.

Ministerrådet bistås i sin verksamhet av ämbetsmannakommittéer och av ministerrådets sekretariat.

Artikel 63

Beslut av ministerrådet är bindande för de särskilda länderna. Beslut i fråga som enligt något lands författning kräver folkrepresentationens godkännande binder dock icke detta land förrän folkrepresentationen godkänt beslutet. Erfordras sådant godkännande, skall ministerrådet underrättas härom innan ministerrådet fattar beslutet. Innan folkrepresentationens godkännande givits, är ej heller annat land bundet av beslutet.

Beslut fattat i överensstämmelse med denna överenskommelse är bindande för Färöarna, Grönland och Åland i den mån de ansluter sig till beslutet i enlighet med självstyrelseordningarna.

Ministerrådet skall till Nordiska rådet årligen framlägga en berättelse rörande det nordiska samarbetet och en redogörelse för planerna för det fortsatta samarbetet.

Ordförandelandets statsminister redogör för Nordiska rådet om huvudragen i samarbetet och om regeringarnas samarbete rörande europeiska och andra internationella frågor.

Nordiska ministerrådet skall lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet för yttrande.

Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av ministerrådet angivna finansiella ramen.

Om inte synnerliga skäl kan anföras skall ministerrådet följa rådets rekommendation när det gäller budgetdispositioner inom den angivna finansiella ramen.

II

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter den dag då samtliga fördragsslutande parter har meddelat Finlands utrikesministerium, att överenskommelsen har godkänts.

Finlands utrikesministerium meddelar de övriga fördragsslutande parterna om mottagandet av dessa meddelanden och om tidpunkten för överenskommelsens ikraftträdande.

III

Originalexemplaret till denna överenskommelse deponeras hos Finlands utrikesministerium, som tillställer de övriga fördragsslutande parterna be styrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har de vederbörligen befullmäktigade ombuden under tecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Helsingfors den 18 mars 1993 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter har samma giltighet.